

УДК 130.2

МОВА ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Поліщук Р.М.

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

Досліджено «мову» як скарбницю національно-культурних смислів. Підкреслене значення мови для розвитку мислення та виформування етнонаціонального світобачення. Зазначено, що мова є фундаментальним маркером національно-культурної ідентичності. Доведено, що мова є невід'ємним історико-культурним чинником буття народу. Мовні культурно-символічні елементи повинні розглядатися як значимі для національної безпеки.

Ключові слова: ідентичність, «дух народу», комунікація, мова, нація.

Постановка проблеми. У просторі цивілізаційної картини світу ХХІ століття глобалізація й інтенсивний діалог культур стали причиною сутнісних змін, яким піддаються цілі суспільства. Процеси глобалізації вельми суперечливі і неоднозначні, вони різко загострили проблему національно-культурної ідентичності.

Національно-культурна ідентичність – самовизначення особи в контексті національної культури, усвідомлення власної причетності до певної системи цінностей, до певного світосприйняття. Своєрідність світосприйняття кожного народу, що зумовлена первинними психоемоційними зв'язками («дух народу»), втілюється в мові. У мові зберігається генетична пам'ять народу, його традиції, ритуали, еталони поведінки тощо. Мова існує у свідомості членів суспільства, реалізується в процесах мовлення і «консервується» в результатах цього мовлення (у сказаному, написаному).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мова як одна з форм комунікації, та система символів була та є предметом дослідження багатьох учених в багатьох наукових сферах. Осмислювали її зв'язок з мисленням та свідомістю – Ф. Шлаєрмахер, Й.Г. Гаман, Ф.-Е. Бенекке, І. Кант, А. Шлейхер, М. Мюллер, Ф. де Сосюр, В. Гумбольдт, Л. Вітгенштайн, Дж. Остін, К. Маркс, О. Потєбня, І. Огієнко та інші. Одні мислителі вважали, що мова – це лише форма мислення, вони становлять один об'єкт. Інші розмежовували ці поняття та наголошували на їхній непов'язаності. Також висловлювали думку, що свідомість і мова два взаємозумовлених, взаємопов'язаних елементи.

Останніми роками своєрідного дослідницького буму досягло питання мови та її значення для національно-культурної ідентичності в Україні. Зокрема, ця проблема була частково осмислена у працях В. Андрущенко, Т. Воропай, В. Євтуха, Г. Касьянова, В. Кременя, В. Крисаченка, Л. Нагорної, М. Поповича, Н. Рогозіна, О. Ткаченка, Ю. Шинкаренка, Н. Черниш та ін. Дослідники визначають, що буттєвий простір будь-якої нації виформується її мовленнєвим потенціалом. Вони наголошують на актуальності дослідження «мовного питання» та його історичних особливостей в контексті України, особливо враховуючи загрози і виклики сьогодення. Проте, на нашу думку, праці вищезгаданих науковців та діячів не формують цілісного уявлення про значення

мови як маркера національно-культурної ідентичності. Тому, завданням даного дослідження є усвідомлення/осмислення мови як важливого та необхідного чинника націо- та культуротворчого процесу і складової національної безпеки українського суспільства.

Виклад основного матеріалу. Внутрішньо-культурний процес передачі інформації між індивідами набуває національно-культурних виявів. Саме ці вияви сприяють усвідомленню певних життєвих стратегій, персоналізації та передачі смисло-ціннісних надбань в індивідуальний досвід наступних поколінь, сприяє особистісному становленню, зумовлюють особистісну самоідентичність людини. Можна припустити, що у цьому полягає специфіка людського буття.

Отож, людство прагне віднайти ті буттєві основи, які визначають націо-нальну забарвленість людського буття, відрізняючи особистість тієї чи іншої національної культури від особистостей, що належать до інших культур. Такою онтологічною основою, що зображує включеність у той чи інший тип етно-національного спілкування є мова.

Мова – це не лише засіб комунікації та спосіб вираження змісту смислів культури, вона є одним з основоположних маркерів етносу та національної ідентичності. Звичайно, вона існує в людському суспільстві, похідним від якого вона є. Водночас, мова – один із чинників самоорганізації суспільства і невід'ємна ознака таких спільнот як етнос, народність, нація. Ми використовуємо мову повсякденно: вона дає змогу кожному формулювати та висловлювати думки, виражати почуття й емоції, пізнавати світ. Але, крім своїх основних функцій, мова також є націєтворчим чинником. Сприйняття світу, зокрема «світу національної культури», відбувається за допомогою мови. Навколишнє середовище ми розділяємо та сортуємо так, як це нам дозволяє робити структура нашої мови, у якій зафіксовано досвід усіх попередніх поколінь різних епох.

Дослідження мови та її зв'язку з іншими філософськими категоріями (мислення, свідомість тощо), здійснювали багато відомих мислителів та учених. А міжнауковий та міждисциплінарний ґрунт дослідження дозволив розкрити багато аспектів «мовного питання».

Так, Грищенко Т.Б. зазначає: «З матеріального погляду в мові, що реалізується в мовленні, немає нічого, крім звуків, які комбінуються у слова,

речення тощо. За цими комбінаціями криється величезний світ значень – фонетичних, лексичних, граматичних, стилістичних. Саме в них відображені знання народу – носія мови – про світ, його структуру, ставлення людей до нього» [8, с. 15].

Зокрема, відомий грузинський філософ, Мераб Мамардашвілі слушно зазначає: «Всі відповіді вже існують в самій мові. Я хочу сказати, що в мові існує якась потенційна вербальна присутність філософської думки. І непомітно для себе ми опиняємося в полоні цієї вербальної реальності» [16].

Мова – це світ символів. Виформування символів, інституцій, культурних та етичних зразків набуває вигляду певного життєвого проекту, що дає змогу суттєво полегшити наше існування. Важливим засобом такого полегшення/розвантаження є мова. Мова формує останній крок до вивільнення від ситуації. Зокрема, Арнольд Гелен підкреслює, що «мова робить останній крок до звільнення від ситуації: адресуючи, за допомогою слова – нами створеного символу, до деякої іншої речі, чуттєво слухаючи її в слові, володіючи словом довільно, ми стаємо абсолютно незалежні від даної ситуації. Переступаючи межі «тут-і-тепер», світ опиняється в нашому розпорядженні в одних тільки значеннях, чия інтимна близькість виникає з нашої власної життєвості, а слова одночасно заміщають і представляють сприйняття, перекриваючи їх в фактичності і довільно транспортуючи їх, що має надзвичайно важливе вітальне значення в орієнтації на віддалене і майбутнє» [6, с. 188-189].

Багато розмов навколо співвідношення мови та мислення. Так, А. Гелен зазначає: «Мислення є уявленням уявлення, або символа другого порядку, воно залежить від сенсомоторної символіки мови або рухів руки. Впорядкування досвіду досягається як за рахунок мови і понятійного мислення, так і за допомогою соціальних інститутів» [6, с. 188-189]. Цікавим є твердження вченого, що мова, як одна з форм культури, компенсує людині своєрідний навігаційний дефіцит.

В 19 столітті відбулось філософське осмислення онтології мови. Особливе місце у ньому посідають праці В. Гумбольдта, який є основоположником філософії мови. Його концепція про те, що мова є продуктом діяльності людини і водночас самою діяльністю, зароджується на ґрунті ідеалістичної філософії. Гумбольдт пише, що «мова народу є його дух, а дух народу є його мова. Мова розвивається за законами духу. Кожна конкретна мова пов'язана з духом народу, носієм цієї мови. Мова – це зовнішній вияв духу народу. Дух народу можна пізнати тільки через мову. Дух народу основа розрізнення мов. Зв'язок мови й духу народу недоступний людському розумінню.» За сучасним же визначенням, дух – це психічні здібності, свідомість, мислення, а на думку вченого – «мова є річище, яким дух може котити свої хвилі з твердою впевненістю, що джерела, до яких вони його підводять, ніколи не висохнуть» [9, с. 37-298].

Дослідження українського вченого Олександра Потебні в галузі мови також мали філософське значення. Особливої уваги заслуговує його теорія «філософії мови», а також питання про її взаємозв'язок з мисленням та про походження мови.

Осмилення О. Потебнею формування та розвитку мислення, його взаємозв'язок з мовою та культурою народів неабияк схоже на концепцію німецького вченого В. фон Гумбольдта. Йому притаманний погляд на мову як на певну діяльність, акт постійного творчого зусилля духу. О. Потебня розглядав мову не лише як засіб вираження чи оформлення думки, але й «як активний чинник формування думки, вибудови, конструювання духовного світу людини». Мова орієнтує і спрямовує думку, виражає цінності й ідеали, наприклад, етичні, естетичні [17, с. 36].

У філософській концепції О. Потебні категорія «мови» пов'язана з категоріями «народ», «народність», «нація». Народ він вважає творцем мови. Мова, у свою чергу, виформує народний дух, а народний дух сприяє становленню національної ідеї [22].

А ось британський філософ та економіст XIX ст. Джон Стюарт Міл висловив думку, що мова визначає світогляд та громадянську позицію людини. Він зазначає, що поміж людей, які читають та розмовляють різними мовами не може існувати спільна громадська думка: «Необхідна для роботи представницького врядування єдність громадської думки не може існувати серед людей різних поглядів, надто тоді, коли вони читають і розмовляють різними мовами» [18, с. 330]. Кричущою постає ця теза в українських реаліях.

На думку американського літературознавця Малкольма Каулі: «Мова – це справжнє благословення для людей і стихія, що єднає народи. Можна її вважати за один з вимірів людського життя, бо людське суспільство існує в мові так само, як існує в часі і просторі. Це і наша найбільша всенародна імпреза, в якій мільйони людей щороку творять нові слова, нові звороти» [3].

Мова – це засіб спілкування та вираз особистості в суспільному житті, – це самопізнання народу. Німецький учений Майртіг Гайдеггер пов'язував мову з культурною традицією. Відомі його тези «мова – дім духу», «мова – це оселя буття». Філософ зазначає: «Традиція – це збереження того, що є, збереження, що існуватиме за будь-яких історичних змін. Носієм традицій є мова.» Він називає мову «храмом буття» [5].

Так, І. Кант зазначав «Усяка мова є позначення думок, і навпаки, найкращий спосіб позначення думок – позначення за допомогою мови, найбільшого способу/засобу розуміти себе та інших. Мислити – значить говорити з самим собою» [13, с. 217].

Проте, мова це не лише спосіб спілкування, а й засіб виформування, та оформлення думки, вираження і передавання думок, почуттів, волевиявлень, осмилення реальності. Зокрема, відомий філософ культури, який з дитинства виявляв цікавість до вивчення мов, Хосе Ортега-і-Гассет писав: «Мова – це сама по собі думка, доктрина.» [20, с. 474]. «Ми не лише говоримо якоюсь мовою, ми думаємо, ковзаючи вже прокладеною колією, на яку ставить нас мовна доля» [19, с. 518-542].

Такий погляд і у відомого українського філософа Сергія Кримського «Мова – не лише спосіб спілкування, це, насамперед, форма культури, якою ми живемо, це спосіб мислення. А значить – і спосіб діяння» [14].

Сучасний дослідник мови, Джон Джозеф, вважає мову культурним конструктом та ключовою

складовою національної ідентичності. Він зазначає, що «національні мови і ідентичності знаходяться в складному, якщо завгодно «діалектичному» взаємозв'язку» [10, с. 46].

Філософ культури П. Гуревич підтримує цю думку: «Серед сутнісних ознак людини, які вказуються найчастіше, мова стоїть на першому місці. Як показує дослідження, по праву» [23, с. 145].

Звичайно, мова феномен суспільний, адже виникає, розвивається, живе і функціонує в суспільстві. Вона не тільки витвір історії суспільства, але й активний чинник цієї історії: не тільки об'єкт, а й суб'єкт історії.

Український поет другої половини XVII ст. Олександр Бучинський-Яскольд у панегірику «Чигирин, місто прикордонное», також звертає увагу на мову як націо- і культуротворчий чинник. Він зазначає, що коли б турки перемогли, то почали б нам насаджувати свою мову («літеру»), тобто по-своєму подавати й історію нашої землі, й буття. Поет мав на увазі те, що загарбник тлумачить все за власним розумінням, баченням та потребами й на користь собі [1, с. 626-635]. У цій думці можна провести яскраво виражену аналогію із сучасними українськими реаліями, а саме з простистояння «русского мира» і національно-культурної ідентичності українців.

Дослідник української ідентичності, професор Скринник М. визначає мову «одним з визначальних культурних чинників, що притаманний етнічній концепції нації і кожному етносу зокрема. Користуючись рідною мовою, середньостатистичний індивід і не підозрює, що в ній заковані на рівні колективного несвідомого особливості його ставлення до інших та дійсності. Сформований історично в народних звичаях та культурній традиції інваріант стосунків і життєбачення успадковується кожним індивідом як ієрархізована система цінностей, смисло-образів та символів культури та виявляється на свідомому, досвідомому та несвідомому рівнях. Репрезентантом ціннісно-сислової системи нації є її культура, виражена способом буття, який стверджується національними ідеалами, традиціями, а головне мовою» [24, с. 13-17].

На думку І. Франка, формування і здійснення суспільного ідеалу українського народу неможливе без швидкого розвитку культурного життя України, без власних шкіл, без письменства, освіти й науки. Особливу увагу в цій справі він приділяв розвитку, «плеканню» національної української мови, «без якої виховання народу не може зробити бажаного поступу...». У статті «Літературна мова і діалекти» Каменяр зауважив, що «...літературна мова, мова школи, церкви, уряду і письменства робиться справді репрезентанткою національної єдності, спільним і для всіх діалектів рідним ognivom, що сполучає їх в одну органічну цілість» [26, с. 337].

В українському інформаційному просторі нам часто закидають, що мова другорядне питання. Але ж мова є маркером ідентичності, носієм символів, засобом та способом передачі культурного генетичного коду. Як зазначає Марія Гончарова «Ідентичність як осмислена саморепрезентація є, в певному сенсі, також і мовним явищем. Мова не просто оформляє ідентичність, але виступає водночас і засобом, і середовищем її формування» [7, с. 60-69].

Існує двосторонній зв'язок між мовою й ідентифікацією. З одного боку, вживання мови як культурного смислу і маркеру є наслідком ідентифікації, з іншого – мова є необхідною умовою самоідентифікації людини в культурі [21, с. 184]. Мова, як інструмент і форма культури, виформує не світогляд та світовідношення, а й дає змогу собистості сприймати систему норм і цінностей, традиції й звичаї, свого народу.

Дослідник о. Орест-Дмитро Вільчинський слушно зазначає: «Мова усе ж таки відображає специфічну структуру мислення, яка носія мови наділяє певним ментальним маркером» [4].

Упродовж віків українська мова виробила свій символічний код, у смисловому полі якого перебувають символи, які впливають на внутрішнє життя людини. Мовні символи є своєрідними ретрансляторами історично значущих смислів, архетипних образів, універсальї культури, у них закодована пам'ять народу, його культурний контекст, тому вони належать до важливих чинників національно-культурної самоідентифікації.

Зокрема, сучасна поетеса та публічна інтелектуалка, Оксана Забужко в одному з інтерв'ю зазначає, що «мова є одним із дуже важливих маркерів ідентичності. Мова живе доти і остільки, доки, і оскільки нею говорять. Якщо мовою не говорять вона завмирає. Я говорю українською для того, щоб моя мова жила, розвивалася, ширилася і мала майбутнє» [11].

Володимир Кулик підкреслює «Українська мова – наш головний маркер неналежності до «русского міра» [15]. Тобто мова є тою онтологічною межею для нашого народу, яка відокремлює нас від інших культур та підкреслює нашу самотність».

Американські вчені Е. Сепір і Б. Уорф висунули цікаву концепцію, згідно якої мова тісно пов'язана з національною психологією. Вони стверджують, що хід думки, світогляд та й поведінка людей залежить від природи і характеру мови, якою вони висловлюють свої думки і почуття [25]. Так, очевидним є висновок, що поширення чи примусове насадження іншої мови є причиною втрати етнонаціональної специфіки характеру народу і трансформації рис та властивостей національного менталітету. Яскравим прикладом такого впливу є використання Російською імперією «інструменту російської мови» як першочергової та «величної».

Варто зазначити, що в історії українського народу українська мова відіграла особливу роль. Вона забезпечувала цілісність української спільноти й виступила одним із основних об'єднавчих чинників при творенні української нації. «Національно-культурна ідентичність українців як складне різнорівневе, внутрішньо диференційоване явище повинна реалізуватися, звичайно, через мову і завдяки мові, оскільки саме мова є найбільш стійким і надійним показником етнічної приналежності й цілісності, безперервності традицій» [12, с. 104-106]. Адже мова, як зазначає У. Вайнрайх «будучи недоторканою сутністю, що протиставляється іншим мовам, займає високе положення на шкалі цінностей, положення якої потребує «відстоювання»» [2, с. 25-60].

Висновок. Розвиненість національної мови свідчить про рівень національної культури. Вона забезпечує вираження певних почуттів,

емоцій, виформовує світобачення. Мова – це фундаментальна частина культурної традиції, яка вміщує сферу духу, цінностей і смислів. Як один з визначальних чинників соціалізації, вона бере участь у творенні людини як члена певного суспільства. Це генетичний код нації, який поєднує минуле з сучасним, програмує майбутнє і забезпечує буття нації. Мова нації – це закономірний результат соціально-історичних, етнопсихологічних та геополітичних процесів, який дозволяє сприймати світ крізь призму етнокультурної специфіки та національної свідомості.

Сучасна українська мова є багатомісним надбанням українського народу. Вона створена зусиллями багатьох поколінь. Як зазначав І. Огієнко «В мови наша стара й нова культура, ознака нашого національного визнання... І поки живе мова – житиме й народ, як національність...» (Огієнко І. «Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу»). Слушним, видається висловлювання Георгія Почепцова: «Проекти нової країни завжди повинні спиратися на мову, на історію, на культуру як базис відмінностей від інших, який формує масову ментальність» (Георгій Почепцов, «Контроль над розумом»).

Список літератури:

1. Бучинський-Аскольд О. Из книги «Чигирин, місто прикордонное...» // Слово многоцінне. – Кн. 3. – 2006 р. – 799 с.
2. Вайнрайх У. Одноязычие и многоязычие // Новое в лингвистике. – Вып. 6. Языковые контакты. – М.: Прогресс, 1972. – 536 с.
3. Винничук Ю. Про гніт Великоросів [Електронний ресурс] / Ю. Винничук // ТСН. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://tsn.ua/blogi/themes/politics/pro-gnit-velikorosiv-624858.html>.
4. Вільчинський Орест-Дмитро о. Мова – світоглядний, духовний маркер // Духовна велич Львова. Режим доступу до ресурсу: <http://velychlviv.com/mova-svitoglyadnyj-duhovnyj-marker/>.
5. Гайдеггер Мартін. Дорогою до мови / Переклав з нім. Володимир Кам'янець. – Львів: Літопис, 2007. – 232 с.
6. Гелен А. О систематике антропологии // Проблема человека в западной философии: Переводы. М.: Прогресс, 1988. – С. 151-201.
7. Гончарова М. Роль мови у формуванні різновидів ідентичностей / Марія Гончарова // Мова і суспільство. – Вип. 6. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. – С. 60-69.
8. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням / Т.Б. Гриценко. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 624 с.
9. Гумбольдт В. О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человечества / Вильгельм фон Гумбольдт // Избранные труды по языкознанию / общ. ред. Г.В. Рамишвили; послесл. А.В. Гулыги и В.А. Звегинцева; [пер. с нем.]. – М.: Прогресс, 2000. – С. 37-298.
10. Джозеф Дж. Язык и национальная идентичность / Джон Джозеф // Логос № 4(49). – 2005. – С. 20-48.
11. Забужко Оксана: «Українська – мова, за яку розстрілювали» // Львівський портал. Режим доступу до ресурсу: <http://portal.lviv.ua/news/2016/11/09/oksana-zabuzhko-ukrayinska-mova-za-yaku-rozstrilyovali>.
12. Калашник В. Українські вербальні символи як чинник національно-культурної самоідентифікації // Українознавство. – К., 2005. – № 4. – С. 104-106.
13. Кант І. Сочинения. // В 8-ми т. Т. 7. М.: Чоро, 1994. – 495 с.
14. Кримський Сергій: «За межею щастя і нещастя» // ZN,UA. Режим доступу до ресурсу: https://dt.ua/SOCIETY/za_mezheyu_schastya_i_neschastya.html.
15. Кулик Володимир. Українська мова – наш головний маркер неналежності до «руського міра» // ГЛІВКОМ. Режим доступу до ресурсу: <https://glavcom.ua/publications/132459-volodimir-kulik-ukrayinska-mova-%E2%80%94-nash-golovnij-marker-nenalezhnosti-do-%C2%ABrusskogo-mira%C2%BB.html>.
16. Мамардашвили М. Как я понимаю философию... / Сост. и предисл. Ю.П. Сенокосова. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
17. Мех Н. Лінгвофілософська концепція О.О. Потебні й гуманітаристика XIX–XXI століть / Н. Мех // Культура слова. – 2015. – Вип. 83. – С. 32-36.
18. Міл, Джон Стюарт. Про свободу: Есе / Пер. з англ. – К.: Основи, 2001. – 463 с.
19. Ортега-и-Гассет Х. Ницета и блеск перевода // Ортега-и-Гассет Х. «Дегуманизация искусства» и другие работы: Эссе о литературе и искусстве / Сб. пер. с исп. – М.: Радуга, 1991. – С. 518-542.
20. Ортега-и-Гассет Х. Эстетика. Философия культуры / Х. Ортега-и-Гассет. М.: Искусство, 1991. – 588 с.
21. Потапчук Т.В. Культурна ідентичність особистості: постановка проблеми / Т.В. Потапчук / Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. наук. пр. Сер.: Педагогіка і психологія. – Ялта: РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» РВВ КГУ, 2010. – Вип. 27, ч. 1. – С. 180-187.
22. Потебня А.А. Мысль и язык / А.А. Потебня. – 2-е изд. – Харьков: тип. А. Дарре, 1892. – VI, 228 с.
23. Проблема человека в западной философии: Переводы / Сост. и послесл. П.С. Гуревича; Общ. ред. Ю.Н. Попова. – М.: Прогресс, 1988. – 552 с.
24. Скринник М. Базова ідентичність і питання сталості персональної ідентичності / М. Скринник // Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія. – 2011. – Вип. 541-542. – С. 13-17.
25. Уорф Б. Наука и языкознание // Новое в лингвистике. Вып. 1. – М., 1960. – С. 169-182.
26. Франко І. Твори: в 20 т. Т. 16. Літературно-критичні статті // Літературна мова і діалекти. – Київ: Держлітвидав, 1955. – 467 с.
27. Joseph J.E. Identity and Language / J.E. Joseph // Encyclopedia of Language and Linguistics, 2nd ed., ed. by Keith Brown. – Vol. 5. Oxford: Elsevier, 2006. – P. 486-492.

Полищук Р.М.

Львовский государственный университет физической культуры
имени Ивана Боберского

ЯЗЫК КАК ФАКТОР СОХРАНЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ

Аннотация

Исследовано "язык" как систему национально-культурных смыслов. Подчеркнуто значение языка для развития мышления и виформування етнонаціонального мировоззрення. Отмечено, что язык является фундаментальным маркером национально-культурной идентичности. Доказано, что язык является неотъемлемым историко-культурным фактором бытия народа. Языковые культурно-символические элементы должны рассматриваться как значимые для национальной безопасности.

Ключевые слова: идентичность, «дух народа», коммуникация, язык, нация.

Polishchuk R.M.

Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky

LANGUAGE AS A FACTOR IN THE PRESERVATION OF NATIONAL-CULTURAL IDENTITY

Summary

The "language" as a treasury of national-cultural meanings is explored. Underlined the importance of language for the development of thinking and the development of ethno-national worldview. It is noted that language is a fundamental marker of national-cultural identity. It is proved that language is an inalienable historical and cultural factor of being of the people. Cultural and linguistic elements of language should be considered as significant for national security.

Keywords: identity, "spirit of the nation", communication, language, nation.